

DEMOKRACIJA

Leto VI. - Štev. 43

Trst - Gorica 24. oktobra 1952

Izhaja vsak petek

Trst pred rimskim parlamentom

Nekaterim se je zdelo, da bo zunanje-politična debata v rimskem parlamentu prinesla pomembne novosti. Pri tem so se sklicevali na glasove iz iredentističnih krogov italijanskih beguncev, ki so navedli sedemletne igre italijanske vlade začeli predlagati, da je treba sprejeti stvarnost tako, kot je, in se sprijazniti s Svobodnim tržaškim ozemljem kot najmanjšim zlom.

Toda ti upi se zaenkrat še niso izpolnili.

Razen Nennija, ki se je vrnil iz Moskve s podkrepljeno tezo o ohranitvi Svobodnega tržaškega ozemlja, in njegovih zaveznikov, ni bilo dejanskega nobenega pomembnega italijana, ki bi bil tako pogumen, da bi izgovoril resnico, kakršno je mnogim nedvomno že zdavnaj pokazal njihov razum. Saj si vendar ne moremo predstavljati, da ne bi bilo v italijanskem narodu nekaj glav, ki se pri tolikem besedičenju ne bi vprašale: zakaj se pa vendar tako ženemo za uničenje Svobodnega tržaškega ozemlja, v katerem nam je zajamčena večina, zakaj želimo še to, kar bi naravno lahko v celoti rešili zapraviti in rezati? Tako izgleda namreč tržaški problem v pametnih italijanskih očeh. Prav nič drugače. Kaj bi tajili?

Toda eno je misliti, drugo je povedati in zagovarjati. Zato pa je treba poguma, ki ga politiki, ki računajo z bližnjimi volitvami, in posebno še taki, ki vidijo, da jih volitvi zapuščajo, ne morejo imeti. Med nje spada tudi De Gasperi, ki je s svojim torkovim govorom pokazal, da ni v gledanju na tržaško vprašanje napredoval niti za milimeter. Izgleda, da si je dobro zapomnil pravilo, ki ga je dal italijanski poslanik v Združenih državah pri svojem prihodu na letošnji dopust v Italijo, ko je dejal: »Tristranska izjava je menica. Mi jo imamo v svojem žepu in naj bodo podpisani na njej polnopravni ali ne, mi sami ji ne smemo jemati vrednosti. To naj dela kvečjemu tisti, ki bi jo moral plačati.«

Zato je De Gasperi zgradil ves svoj govor na zahtevi po ostvartvi tristranske izjave in je napadl Jugoslavijo, ki se tej osnovi za rešitev tržaškega vprašanja ni hotela približati, kakor tudi tisti, ki je k temu niso hoteli prisiliti. Posebno strupen, naravnost nerazoden pa je bil v izrazih, ki jih je vabil na račun onih Tržčanov, ki si ne želijo ne De Gasperijeve birokracije, ne demokratske hegemonije in ne povratka k Madrepatriji. Imenovanje jih je obstarde in manjverne ljudi v službi tuje spekulacije.

V kolikor se spominjamo, ni dolej še noben civiliziran državnik, še manj pa odgovorni predstojnik vlade uporabljal tako prostaških izrazov, kakor je govoril o svojih političnih nasprotnikih! Sicer ima pa tudi ta De Gasperijeva jeza svojo razlago: vključ zapletenim predvolilnim mahinacijam, popravljanju volilnih imenikov, stotinam in stotinam milijonov, ki jih je požela volilna borba tržaških iredentističnih strank, so ti preleteli obstarde, njegovim ukazom, napodilom in denarju v brk, na svoji moči celo pridobili ter zbrali 42 odstotkov vseh oddanih glasov! Nerodno je potem, da se s takimi izrazi zmerja polovico prebivalstva istega mesta, ki bi ga De Gasperi hotel osvoboditi... Da ni prav ta nerazoden bes, ki je v besedah italijanskega ministrskega predsednika privrel na dan, znak slabosti?

Mnogo znakov govori za to. Vsi predgovorniki in tudi sam De Gasperi so namreč ali izrečno ali molče morali priznati, da Italija sama ne more rešiti tržaškega vprašanja tako, kakor bi si to želela. Zavedajoč se tega, se ozira na levo in desno ter neprestano išče zaveznike, ki naj ji pomagajo. Toda uspeha, do katerih prihajajo ti klici, so pripravljena kvečjemu na koncesije, kakor so jih n. pr. dali v Londonu. Te koncesije so sicer pomembne, toda vprašanja ne rešujejo.

Potrebno bi bilo nekaj več, a kakor je povedal De Gasperi, noče o tem nihče nič slišati. V takih okoliščinah ne preostaja drugega kakor jeza in demagogija, ki je v tej rimski debati jasno razkrila vse težave in brezizhodnost, v kateri se je znašla italijanska diplomacija zaradi svoje trdglavosti v tržaškem vprašanju, s katerim se je osamljena znašla v popolnoma slepi ulici.

Branko Babič odhaja...

Porazna bilanca komunističnih parvenijev

Tudi Branka Babič je zadel neizprosni vrtnice komunističnih veličin, ki jih nezasluzeno potegne iz ničevosti v vrtočave višine, da jih od tam zavrže v podzemlje. Tako so rastle na revolucionarnih tleh osrednje Evrope v zadnjih desetletjih neštivilni povprečnejši, in tako zopet izginjajo v večno pozabljenje. Razen titovskih revolucionarnih zapečkarjev in poklenih narodno-osvobodilnih zaslužkarjev, menda ta novica ni nikogar presenetila. V naše medletnik smo pogostokrat z vso resnostjo opozarjali odgovorne usmerjevalce zunanje politike v Jugoslaviji na nevdružnost tukajšnje titovske partijske ekipe za kakršno koli splošno koristno delo in priporočali temeljito zamenjavo. Poudarjamo, da smo to delali zgolj iz gledišča državne politike, ker notranje politično brezglavje samovancev ne zasluži resne kritike in bi bila vsaka beseda na tem poprišču zgolj bob ob steno.

Tržaška zgodovina Branka Babiča je zgodovina političnega bankrotstva par excellence. Površno izobrazeni ljudje s povprečno inteligenco, brez sleherne demokratične politične izkušnje so tudi kot goli izvrševalci vstousmerjene komunistične politike za daljšo dobo časa povsem nemogoča rešitev. Če pa je človek na takem mestu še bogato obdarjen s samoljubjem in oholostjo, če se z naslado udinja neprimernim udobnostim vsakdanjega življenja, če izgublja zaradi nebrzdane domišljivosti sleherni zvezo z ljudstvom, ki ga v dnu srca še zaničuje, potem pač ne more niti kot zvočnik služiti političnim ciljem v nepomembni podeželski vasici, kaj šele v skrajno zamotanem ozračju svetovnega trgovskega emporija, ki se je po vojni razvil v prvovredno torišče mednarodne politike.

Titova vlada z Brankom Babičem ni storila edine in verjetno tudi ne zadnje usodne napake. Tudi najpreprostejši slovenski človek, na primorski zemlji ve, da bi mirovna konferenca v Parizu vse drugače izpadla v korist Jugoslavije, če bi Titova vlada ne pošiljala tja strankarskih parvenijev, s katerimi so izkušeni zahodni pokleni diplomati pometali po mili volji ravno tako, kakor so z njimi pometali takratni sovjetski gospodari. Nič drugače ni bilo tudi zasedbami diplomatskih mest v odločujočih prestolnicah zahodnega sveta. Partijska legitimacija in na izvesti priučeni Marxovi nauki, to so bile glavne kvalifikacije za poslaniška mesta v tujini.

V popolni skladnosti s temi načeli je postal tudi Branko Babič na tržaškem ozemlju »lucio più potente della regione«, kakor je po svojih čitateljem povedala »Unita«. Če samo bežno skiciramo najvažnejše Babičeve »zaslug« na Tržaškem, nam ne bo težko uganiti, da je Branko Babič pravil, klasični primer sina edinca, ki v nekaj letih tvarno in duhovno bogostvo — ne samo svojega lastnega očeta, pač pa mnogih rodov — požene na boben.

Leta 1945 je ZVU takoj po svojem prihodu vabila Slovence k sodelovanju v vseh državnih in javno-pravnih ustanovah tržaškega mesta. ZVU je takrat pravilno spoznala vso razsežnost italijanske fašistične diskriminacijske politike, ki je v teku 25-letnega paševanja na tem ozemlju tudi zadnjega slovenskega vratarja pognala na cesto. Branko Babič in njegovi priksledniki so bili bogato preskrbljeni s sredstvi, položaji, sinekuri in razkošjem, zato so se na številne brezposelne razumnike in delavce požvižgali in zapovedali, da se vabijo ZVU ne sme nihče odzvati. Kdor pa bi kljub temu to storil, je narodni izdajalec, kar je v tistih časih pomenilo ugrabljenje ali celo smrt.

Ce cenimo, da je od vsega prebivalstva na Tržaškem ena četrtina Slovencev in da je ZVU želela v tem razmerju zaposliti slovensko uradništvo in delavstvo, potem pomeni, da smo samo pri policiji izgubili 2000 namestitev, kar znaša letno 960 milijonov lir ali v sedmih letih 6 milijard 720 milijonov lir. V ostalih odsekih državnega, poldržavnega in javnopravnega sektorja smo bili prikrajšani za najmanj 3800 namestitev, kar znaša na leto 1 milijardo 596 milijonov lir ali v 7 letih 11 milijard 172 milijonov lir.

Narodno - gospodarski strokovnjaki računajo, da znašajo izgube

gospodarskih ustanov, ki jih je Titova vlada postavila in tudi porušila v Trstu, približno 9 milijard lir. Načrtni 1 milijard lir je bilo porabljenih po istih cenitvah za propagando in izgube nepremičnin, ki se jih je v eni ali drugi obliki polastila komunistična partija. Skupno je bilo potemtakem zapravljenih 16 milijard lir, in če temu pristojemo še izpadli zaslužki tržaških Slovencev v znesku 17892 milijonov lir, dobimo 33 milijard 892 milijonov lir razmetane denarja.

Tu niso seveda upoštevni zneski, ki so bili v tem času uporabljeni v kulturne in socialne namene in ki so vsaj delno opravičili težke denarne žrtve jugoslovanskega delavca in kmeta. V gornjih 33892 milijonih lir tudi niso upoštevni visoki zaslužki pretežno italijanskih tvrk na uvozu in izvozu jugoslovanskega blaga.

To bi bila čisto gospodarska in finančna bilanca Babičevega »gospodarjenja« na Tržaškem. Nič boljše »oziroma« se poraznejša je Babičeva politična bilanca. Pred kominformistično resolucijo na Vidov dan 1948 je štela SIAU nič manj kot 82000 članov. Po cenitvah se tako srboritve politika je predstavljalo to število udarno moč, ki bi ji bilo težko priti do živega. Danes živijo te organizacije samo še na papirju. Priznati pa je treba, da je fratelana politika te zloglasne organizacije kriva, da se je danes število slovenskih solo-

objeznih otrok tako strahovito skrčilo, kajti 25-letno fašistično nasilje ni raznorodilo v svoji dolgi dobi toliko Slovencev, kakor je to storila Babičeva SIAU žalostnega spomina.

Glede življenjsko važnega vprašanja STO-ja je Branko Babič vsako četrtletje zagovarjal in propagiral rešitve, ki so bile v diametralnem nasprotju. Smatral je, da je tudi vprašanje Svobodnega tržaškega ozemlja strankarsko-politično igrakanje, ki se premika tako, kakor to zahteva trenutna partijska taktika.

Babičeva komunistična partija je že nekaj let sem v tihi likvidaciji in se preživlja samo še s prislilni injekcijami cone B. V naši coni so njeni člani izključno samo ljudje, ki so ali titovski nameštenci ali kakor koli privezani na titovski kotel. Skoraj ista ocena velja tudi za OF.

Pri zamenjavi Branka Babiča Titova vlada ni imela srečnejše roke kakor pri svoječasnem Babičevem ustoličenju. Gospod Eugenio Laurenti, ki je prevzel tajništvo Titove komunistične partije, bo sicer razpolagal s pičlim številom članstva, zato pa z bogatimi denarnimi sredstvi. Praksa pa nam zagotavlja z dneva v dan, da so komunistični Italijani v prvi vrsti Italijani in šele čez dolgo tudi še komunisti. Zato ni težko uganiti, kam bodo usmerjena sredstva, ki jim bo krmalil Eugenio Laurenti. (Konec na 2. strani)

„SODOBNI PIRATI“

Tako so krstili ugrabitelje dr. Linseja, a pozabili na Andreja Uršiča in druge

Komu niso v spominu pogoste ugrabitve, ki so se dogajale po letu 1945 na našem ozemlju in na Gorškem?

Zrtev enega izmed teh podvigov je postal tudi prvi urednik »Demokracije«, nepozabljeni Andrej Uršič. Takrat ni prišlo v Ljubljani nikomur niti na pamet, da bi se razburjal zaradi takega početja. Geslo »Namen posvečuje sredstva« je opravičevalo vse. Toda, odkar je Titova vlada podpisala Listino človeških pravic, se je pač moralo zgoditi nekaj velikega!

V 17. številki ljubljanskega štirinajst dnevnika za politična, gospodarska in kulturna vprašanja, »Naši razgledi«, je bržkone marsikdo s presenečenjem prečital članek, ki obravnava ugrabitelje v Berlinu živčnega nemškega pravnikar dr. Linseja. Clankar ugotavlja, da je odilej preteklo sicer že del časa, »toda primer, ki je sprožil takšen val ogorčenja in dvignil splošno revoluto, še ni pozabljen. Se vedno se vrstijo protesti pri sovjetskih oblasteh v Vzhodni Nemčiji, še vedno mnogi poizvedujejo, kaj je z usodo tega zahodnoberlinskega pravnikar, ki so ga 8. julija ugrabili »neznanci« ter ga odvlekli proti vzhodu, še vedno je njegov rop predmet govora na raznih tiskovnih konferencah, vendar rezultat vsega tega je zelo pičel. Za sedaj je posledica mnogih protestov in splošnega zgražanja samo ta, da

so sovjetske oblasti privolile v mešano ameriško-sovjetsko komisijo, ki naj bi vso zadevo preiskala in razjasnila.

Tako je bilo in je tudi s primerom našega Andreja Uršiča. Pisalo se je in se še piše, seveda več ali manj samo v našem glasilu, kajti Andrej Uršič ni član velikega osemdesetmilijonskega naroda, ampak skromen Slovenec in po rodu celo »samo« Primorec. Zanj se niso zavzeli nobeni zahodni zavezniki, nihče ni pripravil Jugoslavije, da bi pristala vsaj na tako mešano komisijo, kakršno je sprejela celo Sovjetska zveza! Njegov, kakor tudi drugi podobni primeri so bili »širokogrudni arhivirani in — pozabljeni... Le mi trkammo in bomo neprestano trkali na človeško vest, ki ne more večno spat.

Zanimivo je, da se je ta vest, seveda kadar to dopušča lastna korist, prebujala celo v glasilu komunističnega konzorcija »Ljudske pravice! Saj je treba kar strmeti, kaj pišejo o ugrabitvah, kadar gre za primere, ki jih izvršujejo tuji mandatarji: »... pri vsem tem ne gre zgolj za osebo dr. Linseja... gre za veliko več, za boj proti brezprimerni nečlovečnosti, skrajni brutalnosti, proti človeškemu ropu, temu modernemu piratstvu, ki je postal neločljivi atribut enkavedevskega nasilja.«

In kaj je bila ugrabitev Andreja Uršiča? Veljajo tudi zanj te besede, ostre obsojbe? »Naši razgledi« bi morali odgovoriti na to vprašanje!

Toda bojmo se, močno se bojmo, da bo odgovor »Naših razgledov« na to vprašanje prav tak, kakor je bil odgovor osrednjega glasila vzhodnonemške kominformistične stranke, »Neues Deutschland«, ki je s cinizmom, da mu je težko najti podobnega, napovedoval nove ugrabitve in grozil z njimi. S to pripombo namreč spremlja pisec obravnavanega članka v »Naših razgledih« odstavek iz odgovora navedenega kominformističnega glasila, ki je takrat napisal: »Niti eden agent vojnoujstvskega imperializma ni na varnem, pa naj sedi kjer koli, v zahodnem Berlinu, Bonnu, Parizu ali pa celo v Washingtonu. Človečnost in varnost človeka pred zločini ne morejo prenehati zaradi tega, ker je nekeje v zahodnem Berlinu nekakšna sektorska razmejitevna črta in ker na drugi strani te črte zlorabljajo po ameriških navodilih oblast — vključno policije in pravosodja — za razvoj zločinstva.«

Toda tudi če bi bil odgovor »Naših razgledov« drugačen, tudi za ta primer je pisec takega toplega članka o dr. Linseju v »Naših razgledih« že napisal odgovor: »Kakšen bo rezultat te preiskave, pa že zdaj ni težko uganiti. Človeški rop v Nemčiji je zrasel v enkavedevski šoli, zato je tudi gotovo, da bodo sovjetske zasedbene oblasti še naprej trdile, da jim ni o tem prav nič znano.«

In za primer, če bi prav tako odgovorilo tudi jugoslovansko glasilu, ali celo jugoslovanske oblasti, ki so o vseh ugrabitvah omenjenih ugrabitvah, posebno pa o Andreju Uršiču dostojno vztrajajo molčale? Ali potem še vedno velja, kar je napisano o primeru dr. Linseja? Ali pa bo spet v polni meri obveljala tista farizejska: »Ne glej kaj delam, temveč poslušaj kaj govorim!«

En izvod današnje številke »Demokracije«, v kateri smo posebej označili ta članek, smo priporočeno poslali uredništvu »Naših razgledov« v Ljubljano. Primer Andreja Uršiča in podobni ležijo namreč kakor mora nad tukajšnjim slovenskim političnim življenjem. In list, ki je znal napisati tako lepe besede za Nemca dr. Linseja, bi moral pač doprinesiti svoj delež, da se razčisti tudi primer Slovenca Andreja Uršiča. Seveda, če je do sleden!

Novi conski podpredsednik
General Winterton je podpisal upravni ukaz, s katerim se imenuje dr. Sebastiano Miceli za conskega podpredsednika, namesto prof. Carla Schifferja.

PROTEST IO - SDZ - SKLEPI V NABREŽINI

SDZ v borbi za teptane slovenske pravice na STO-ju

PROTEST

Izvršilni odbor Slovenske demokratske zveze za STO v Trstu

Z OGORČENJEM PROTESTIRA proti izjavam italijanskega ministrskega predsednika De Gasperija, ki je v rimskem parlamentu govoril o »izrojenem in bastardnem gibanju manjvrednih elementov za samostojnost in neodvisnost Svobodnega tržaškega ozemlja«. S tem je grobo in nedostojno žalil ogromno večino prebivalcev STO-ja, posebno pa Tržčanov ter 42 tisoč primorskih Slovencev in Hrvatov, ki so padli v zadnji vojni proti Italiji za odrešitev teh krajev;

OBŽALUJE, da se je odgovorni državnik Italije tako daleč spozabil, da žigosa gibanje za neodvisnost in svobodo STO-ja, katero ne zahteva drugega kot spoštovanje mirovne pogodbe, ki jo je sam De Gasperi podpisal, s tako prostaškimi izrazi;

POZIVA Združene narode, Varnostni svet in vso svetovno javnost, naj podpre pravično borbo tržaškega prebivalstva, brez razlike narodnosti za samostojnost, neodvisnost ter čimprejšnjo popolno izgraditev STO-ja, ki je in ostane edino jamstvo pomirjenja, sprave in ravnovesja med Italijo in Jugoslavijo ter njunega sodelovanja z ostalo Srednjo Evropo.

Trst, dne 22. oktobra 1952.

IZVRŠILNI ODBOR
SLOV. DEMOKR. ZVEZE za STO

V torek 21. t. m. so nedeljevali v Nabrežini zasedanje občinskega sveta.

Takoj po prečitjanju zapisnika je župan sporočil, da je prejel od raznih skupin več resolucij, glede katerih priporoča občinskemu svetu, da bi razpravljali le o dveh, ki sta ju predložili svetovalci SDZ in LSS, kateri se nanašata na italijansko iredentistično manifestacijo v Stivanu. Nato je župan obširno pojasnil stališče občinske uprave, s posebnim ozirom na nezakonitost, ki so se vršile pri gradnji tega neselja s tem, da je bila naša občinska uprava popolnoma prezrta. Dalje je župan poročal o korakih, ki jih je napravil od trenutka, ko je izvedel za pripravo te šovinistične manifestacije. Prečital je pismo, ki ga je v tej zvezi poslal področnemu predsedniku in ki se glasi:

»Predsedniku področja
g. dr. Ginu Palutana
v Trstu
Kakor sem izvedel, da v nedeljo dne 19. t. m. v Stivanu pri Devinu neka slavnost, med katero, kakor

se dozdeva, hočejo otvoriti ribiško naselje.

Dodaj nisem bil v tej zadevi še popolnoma nič obveščen.

Občinski svet naše občine, katerega so nekdaž vprašali za mnenje, se se ni izrekel niti o ustanovitvi niti ne o morebitnem imenu tega naselja.

Zaradi tega sem zelo zaskrbljen tako iz upravnega kot iz političnega stališča, a še posebno zaradi tega slednjega.

V tej slavnosti vidim izbižno dejanje proti slovenskemu prebivalstvu naše občine, katerega čustva tolačim.

Izražam tem potom vse svoje ogorčenje v tej zadevi.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Terčon,

župan

Nabrežina, dne 18. okt. 1952.

Občinski svet je popolnoma soglašal z vsebino tega pisma in ga je soglasno odobril. Nadalje je župan prečital tudi odgovor, ki ga je dan pozneje prejel od področnega predsednika, katerega je občinski svet smatral za nezadovoljljivega.

Nato je dobil besedo odbornik Floridan, ki je izjavil sledeče:

»Današnje zasedanje občinskega sveta je v duhu upravičene ogorčenosti vse slovenske javnosti našega ozemlja zaradi nezasluzne provokacije zaradi italijanske iredentistične manifestacije v Stivanu. Slovenski narod na tem ozemlju zahteva od občinskega sveta jasen in svečan protest in nastop. Zaradi tega, da se svečanost in enodušnost današnjih sklepov podčrtata, predlagam, naj občinski svet današnje redno sejo proglasi za izredno z dnevnim redom, ki naj vsebuje izključno vprašanja, ki so za našo občino narodno-obrambene značaja.«

Večina občinskih svetovalcev je ta predlog sprejela, medtem ko so se komunistični svetovalci vzdržali, naker je župan proglasil sejo za izredno. Nato je odbornik Floridan prečital prvo predloženo resolucijo skupine svetovalcev SDZ, v kateri se postavljivi beneškega leva v Stivanu odgovori s predlogom, naj se postavi na glavnem trgu v Nabrežini spomenik pesniku domačinu dr. Igu Grudnu.

Sledilo je nato čitanje druge resolucije, predložene od svetovalcev Liste slovenske skupnosti, katero je kot prvi v daljšem govoru utemeljil svetovalec g. Drago Legiša.

Odbornik Floridan se je pridružil izjavljanju g. Drage Legiša in predlagal, naj se iz obeh predloženih resolucij sestavi enotna resolucija, ki naj bo enodušni izraz volje občinskega sveta in s tem vsega našega prebivalstva.

Nato je dr. Skerk utemeljil protizakonitost postopanja italijanske oblasti in grajal odgovorne činitele, da so popolnoma prezrli našo občinsko upravo pri gradnji tega ribiškega naselja. Za njim je svetovalec KP, Albin Skerk, obšodil manifestacijo, toda z dodatkom, da nosi krivdo za taka dejanja tudi titovski režim, ki narodno in gospodarsko zatira italijanske istrske ribiče v coni B, ki so zaradi tega prisiljeni se izseliti. Njemu je titovec Srečko Colja v daljšem odgovoru ponovil vso polemiko od bivšega tovarišstva do današnjega sovrastva.

Po tej razpravi so se sestali zastopniki predloženih resolucij, ki so pripravili in predlagali občinskemu svetu enotno resolucijo, za katero so glasovali vsi svetovalci SDZ in LSS, medtem ko so komunistični svetovalci izjavili, da se vzdržijo glasovanja, ker ni prišel

(Konec na 3. strani)

VESTI z GORIŠKEGA

VODJA SLOVENCEV V ITALIJI
Dr. Avgust Sfiligoj
petdesetletnik

V torek 21. oktobra je v svoji družini in v ozkem krogu svojih najbližjih prijateljev praznoval petdesetletnico rojstva dr. Avgust Sfiligoj, predsednik SDZ na Goriškem.

Ce bi bil ta jubilej za vse neopazen, se to nikakor ne sme zgoditi za »Demokracijo«, ki je zaživela in raste prav po neumornem in nesebičnem delu tega moža.

Sicer je pa njegovo javno in politično delo že takega obsega, da zasluži, da se javno spomnimo tega lepega dogodka.

Za časa fašističnega gospostva nad Primorsko je bil dr. A. Sfiligoj najzagranejši nasprotnik fašističnega režima in najodločnejši zagovornik pravic primorskih Slovencev na Goriškem. Naša mladina je vodil in vzgajal v tem duhu in ji s svojim vzorom dajal pobudo za požrtvovalno delo za demokratične in narodne ideale našega ljudstva. Fašizem ga je zaradi tega preganjal, večkrat zaprl in interniral. Tedanji oblastniki so mu zaman skušali naprtili zlagane obtožbe vohunškega delovanja. Zaradi njegovega odločnega narodnega nastopanja in nepopustljivega anti-fašističnega demokratičnega stališča v javnem življenju so ga fašistična oblastva vključila v skupino primorskih javnih delavcev, katere je decembra 1941 »sodilo« Izredno fašistično sodišče za zaščito države. Ta proces, ki je znan v naši politični zgodovini kot »tržaški proces«, je služil Italiji kot opravičilo za njen razbojniški napad na miroлюбne jugoslovanske narode. Dr. A. Sfiligoj so tedaj obsodili na doživotno ječo.

Značilno za njegovo dosedanje življenje pa je že ta njegov jubilej sam, ki je potekel tiho in neopazno. Tiho in neopazno je tudi njegovo delo za slovensko javnost na Goriškem. V njegov urad se za takoj v najrazličnejših prilikah ljudje vseh slojev in tudi različnih političnih prepričanj. Za vsakega skuša najti rešitve, čeprav naredi včasih neprijeten vtis njegova trda beseda, ki je dostikrat izraz prenapornega dela in utrujenosti. Pod to trdo zunanostjo se pa skriva mehka slovenska duša, ki je prav posebno dovzetna za trpljenje in bolečine najbolj zapuščenih. Koliko beguncev je n. pr. prav zaradi njegovega nesebičnega in energičnega nastopa pri višjih oblastnih organizacijah IRO dobila podporo in pomoč! Za vse to ni ne zahteval ne prejel vinarja! Koliko je pa še drugih poti in intervencij, ki jih je naredil za reveže? To smo le mimogrede omenili v potrdilo trditve, da je dr. Sfiligoj eden izmed redkih idealistov, ki še trdno veruje v ideale človeka, pa čeprav ga je življenje od rane mladosti polnilo s trpljenjem in razočaranjem!

Pridružujemo se njegovim ožjim prijateljem in mu želimo polno uspeha v njegovem poklicnem in političnem delu in še mnogo srečnih let v krogu njegovih dragih!

Goriško in tržaško uredništvo

Spoštovani gospod doktor!

Ob priliki Vaše petdesetletnice rojstva, ki ste jo obhajali v torek, dne 21. t. m., Vam želi Kmečko-delaška zveza iz Steverjana, kot svojemu zvestemu prijatelju in svetovalecu, ki ji je stal ob strani od ustanovitve pa do danes, predvsem ljubega zdravlja Vam in vsej Vaši družini, ter Vam ključ: Bog Vas živi še na mnoga leta!

Kmečko-delaška zveza
v Steverjanu

IDILIČNO RAVNANJE s slovensko manjšino v Italiji

Tudi beneški Slovenci imajo svoje slovenske šole. Slovenci v Italiji ogrožajo italijansko večino. Centralni izvršni odbor demokrščanske stranke za zaščito demokratičnega sožitja in za uveljavitev človečanske dostojanstvenosti med narodi. »Ultimote notizie« od 20. oktobra zahtevajo uradno zanikanje na slovenske pritožbe zaradi preganjanja naše manjšine

Nesramnost italijanskih oblastev in italijanskih listov gre tako daleč, da prve nakurijo vsako leto kako novo proti slovenski manjšini v Italiji z namenom, da manjšino preganjajo, drugi pa kričijo v svet, da se naši manjšini godi v Italiji naravnost idilično, in pozivajo oblastva, naj prisilijo slovenske liste, da objavijo uradno ugotovitev, da uživa slovenska manjšina prav vse pravice in ima vse svoje šole povsod, tako v Beneški Sloveniji kot na Goriškem, in da ima prav tako tudi prostore za kulturno udejstvovanje in razvoj.

Tako pišejo »Ultimote Notizie« od 20. t. m. dobesedno:

»Med drugim se s posebno predrznostjo trdi v titinskih listih (četu se izjavljajo za demokratične), da v Gorici, na področju Soče in Nadiže manjkajo šole; če pa obstojajo, so ogrožene od trajnega omejevanja.« V italijanski se to besedilo glasi: »Fra l'altro si afferma con singolare sfrontatezza sui giornali titini (anche se si dichiara democratici) che a Gorizia e nel territorio isontino e del Natissone mancano le scuole o, se ci sono, vengono sottoposte a continue limitazioni.« In nadaljujejo: »Vskladno, da to ni res, prvi pa vedo to prav Slovenci, ki prosto lahko pošiljajo svoje otroke v ljudske in nato še v srednje šole vseh vrst ne da bi imeli kdo kaj reči. Nadalje — kdo v Gorici tega ne ve? — Slovenci imajo v mestu svoje dvorane za združevanje... Za boljše in stvarno točnost poročanja prinašamo tudi italijanske besedilo stavka: »Ognuno sa che ciò non è vero, e per primi lo sanno proprio gli sloveni che liberamente possono inviare alle scuole elementari e poi a quelle medie di tutti i tipi i propri ragazzi, senza che alcuno abbia nulla da dire. Inoltre — e chi non lo sa a Gorizia — gli sloveni hanno in città le loro sale di riunione...«

Naslov članka v večerniku »Ultimote Notizie« pa je: »Veriga laži slovenskega tiskar« (»Menzogna a catena della stampa slovena«). Podnaslov pa: »Zakaj se ne objavi kako uradno zanikanje na to podlo propagandistično orožje?« (»Perché a queste vili armi propagandistiche non si oppone qualche smentita ufficiale?«)

Nesramna laž

»Ultimote Notizie«, torej, kot izhaja iz besedila, ki smo ga objavili v obeh jezikih, trdijo, da imamo tako Slovenci v videmski pokrajini kakor tudi na Goriškem vse ljudske in srednje šole vseh vrst, v katere so Slovenci prosti, da pošiljajo svoje otroke. Poleg tega da imamo v Gorici svoje dvorane, kjer se lahko shajamo, kulturno uveljavljamo in razvijamo.

»Ultimote Notizie« so namreč vse to napisale v dobri veri, kakor vsak Italijan pač v dobri veri veruje, da se nam res godi naravnost idilično, saj stoji napisano v vseh zakonih, od ustave do dogovora o spoštovanju in uveljavljanju človečanskih pravic, od mirovne pogodbe, ki državo zavezuje na spoštovanje prav vseh manjšinskih pravic pa do dogovora za pobijanje romodora. Tako se pač godi v Italiji, kjer sprejemajo vse obveznosti, tudi najsvetejše, in že ob podpisu vedo, da jih ne bodo spoštovali.

Da so to natisnile »Ultimote Notizie« v dobri veri, smo milo napisali, ker vsi vrabci na stehi vedo, da nima petdeset tisoč Slovencev v videmski pokrajini niti ene same osnovne šole s slovenskim učnim jezikom, kaj še srednje šole vseh vrst! In ker so stari zaradi tega prisiljeni pošiljati svoje otroke na slovenske šole v Gorico, jih preganjajo orožniki, sodniki in druga oblastva, ki jih stalno kličejo na zasliševanje ter silijo, da otroke umaknejo iz teh slovenskih šol. Kar jim je s takim krivičnim in protizakonitim nastopom proti »prostemu« pošiljanju slovenskih otrok v slovenske šole na Goriško tudi uspelo!

Kjer ne morejo staršev vprepričati, se poslužijo pa drugega načina. Otroke namreč pošiljamo v šolo zato, da jih učitelji naučijo, česar se ne znajo, ker bi sicer bile šole pravi nesmisel. Tako je tudi letos prišlo nekaj otrok iz doline Nadiže na slovenske osnovne šole v Gorico, ker jih tam niso učili

in nočejo poučevati v slovenskem materinem jeziku. Spricevalo je pravnovoljavno in se z njim lahko prepisejo na vsako šolo. Če o zaključku šolskega leta ne bodo znali zadosti, dobijo nezadostno oceno! Zgodilo pa se je, da je učiteljica Kaus te naše mile in ljubljene otroke kratko in malo proglasila za nevedne slovensčine in zadevo javila ravnatelju, ta pa nadzorniku. Proti predpisom zakona so otroke podvržili nekakemu izpitu in jih ocenili nezadostno za obiskovanje slovenske šole!... Izjavili pa so, da na italijansko šolo lahko gredo!... Ko pa se kak učenec preseli iz slovenske na italijansko šolo, pa bodi še tako nevede italijanskega jezika, ga nobena učiteljica, noben ravnatelj in noben nadzornik niti ne podvrže izpitu, niti ne zavrne nazaj v slovensko šolo! To je »prostost« pošiljanje otrok v slovenske šole, o katerem trdijo »Ultimote Notizie«.

Nezaslišan pritisk

Da izvajajo Italijani vse mogoče vrste pritiska na slovenske starše, je tudi že stara pesem, saj so izgnali iz slovenskih šol otroke vseh optantov. Karabinjerji, kvesturini in mestni policaji pa so vsak dan na vratih slovenskih družin, da povprašujejo, kakšen jezik govorijo doma in v kakšne šole pošiljajo svoje otroke. Se za sprejem na delo povprašujejo na nekaterih uradih o jezikovni pripadnosti strank! S tem ustvarjajo bojazen pred oblastjo, ki ima za posledico, da ustvari pri slovenskem človeku misel, da je jezikovno udejstvovanje v materinski in pošiljanje otrok v slovenske šole prepovedano in zločin!

Spomin na preganjanje pod fašizmom vpliva dalje na Slovence! Tako se je že lansko leto naš svetovalec, g. Bratuž, pritožil, ker je učiteljica italijanskega vrtca v Podgorici silila vpisovanje slovenskih otrok v svoj vrtec, in ker je goriško županstvo izročilo slovenske vrtce v območju raznarodovalni organizaciji ONAIR!

Ni čuda, da se naš človek, prestrašen že iz fašističnih časov, še bolj prestraši in tako podleže hlinavski propagandi proti slovenskim šolam. Res je, da bi se gostilničar Figelj na Travniku v Gorici ne smel bati, ker ni naveden človek in bi moral dati otroka v slovensko šolo; res je, da bi moral tako ravnati tudi prodajalec koles in šivalnih strojev, g. Boris Cuk, itd. itd., vendar je to težko ozračje ustvarilo ravnanje oblastev in ves pritisk italijanskih listov! Da ne vemo točno, kje je pri naših Slovencih meja strahu in nezavednosti!

Letos poleti je neki slovenski duhovnik prejel nalogo od samega škofa, naj deluje v sanatoriju sv. Justa v Gorici, kjer so tudi slovenski bolniki in zlasti slovenski otroci. Zdravnik dr. Levi pa je nastopil proti temu duhovniku in klical na pomoč še demokrščanskega župana dr. Bernarda, da sta skupaj šla v sanatorij sv. Justa in slovenskega duhovnika ukazala odstraniti.

Zlohotne trditve

Socialistični poslanec Ceccherini, ki pripada Saragatovi veji, pa je te dni povedal v rimski zbornici, da skušamo goriški Slovenci ogroziti italijanstvo teh krajev, ker privlačujemo ali zahtevamo, da se otroci iz italijanskih zavodov pošiljajo v slovenske šole! Tako izjava je namreč zlohotna, ker se Slovenci stalno pritožujemo le nad dejstvom, da se slovenski otroci iz italijanskih zavodov kot »Oddone Lenasse« pošiljajo v italijanske šole in tako raznarodujejo.

Tu vrši oblast pravi romodori, kot ga vrši v videmski pokrajini, kjer nimajo naši bratje niti enega razreda slovenske šole. Tam nomača tudi videmska kurija, ki v čisto slovenske kraje namešča italijanske duhovnike, ki opravljajo vsa verska služba samo v italijanski! Prav tako nimajo slovenski verniki iz občine Krmin svoje slovenske pridleže! Septembra 1947 na en goriški kapucini svojevoljno odpravili slovensko mašo, ki je bila tam vsako nedeljo.

Nikjer v nobenem javnem uradu se ne smejo goriški in videmski Slovenci posluževati svojega ma-

terinega jezika niti ustno niti pisмено, ker je to uradno prepovedano!

Trgovski dom v Gorici, ki so si ga goriški Slovenci postavili kot svoj kulturni dom, so fašisti že zdavnaj pobrali in ga sedanja vlada noče vrniti namenu, za katerega je bil zidan! Tako nimajo Slovenci v Italiji svojega kulturnega doma, niti za najpreprostejšo zabavo. In kre so bile predstave slovenskih dijakov v kinu na Travniku trn v peti laškim šovinistom, so določeni krogi podjetnika kina prestrašili tako, da je oddajo dvorane tudi za take nedolžne namene odpovedal!

Zdaj pa »Ultimote Notizie« zahtevajo, naj oblastva uradno izjavijo, da se slovenski manjšini v Italiji godi prav dobro!

Te dni čitamo lepake, ki jih je osrednji izvršni odbor demokrščanske stranke dal nalepiti po zidovih. Lepaki pravijo, da demokrščani obojajo preganjanje vere in duhovnikov v komunističnih državah za železno zavezo, in zaključujejo takole: »... demokrščanska stranka potrjuje svojo zavezo, da vztrajno deluje za zaščito demokratičnega sožitja in za uveljavitev človečanske dostojanstvenosti med narodi.« Italijanski besedilo se glasi: »... la Democrazia Cristiana riconferma il proprio impegno di operare incessantemente per la tutela della convivenza democratica e per l'affermazione della dignità umana fra i popoli.«

Tudi te so za nas Slovence v Italiji samo prazne besede, ki jih pisce ne spoštujejo, saj na primer še danes oblastva nočejo vročiti slovenskim optantom v šempetrski in podbošniški občini pod Vidmom odlokov o rešeni opcijski izjavi, in torej o potrditvi njihovega italijanskega državljanstva! Isto se godi tudi v Gorici.

Vse, kar smo tu zgoraj napisali, je resnica! Ali je resnica tudi »Democrazia Cristiana«?...

Mature v Gorici

Na goriškem učiteljsku je napravila usposobljenostni izpit Kornelija PAVSIC in ne Kornelija AVSIC, kakor smo napačno poročali v pretekli številki.

Branko Babič odhaja...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Verjetno je to Titova vlada storila zato, da bi ponovno pogrela prošlo fratelanco v Trstu v preduradnih oblikah. Za predsednika OF so postavili znanega Franca Stoka. Tako v prvem kakor v drugem primeru je Titova vlada strahovito razočarala pol duceata aspirantov, ki se jim je Babičev klubek že kar tesno prilagal na sive in plešaste glave, pa je v zadnjem trenutku odfrčal z isto burjo, kakor je odfrčal županski klubek mlademu dr. Škerku v Nabrežini. Kraska burja je pač muhava na vse kriptle.

V tej zvezi se širijo po mestu najraznovrstnejše govorice, ki zatrjujejo, da je močno razočarano tudi tako imenovano omizje slovenskih »neodvisnih«, ki se je v svoji brezmejni prostodušnosti nadejalo, da bi mogla Titova vlada sčasoma vendarle pričeti v Trstu z uvajanjem državne politike in bi bili za to delo prav »neodvisni« Slovence poklicani. Pravijo tudi, da se je vodstvo (ki je obenem tudi članstvo) »neodvisnih Slovencev«, ki se je nekaj let kujalo nasproti Babiču in se gugalo po dveh stolih, končno le odločilo za zopetni titovski stol. Tako je politična zgodovina tržaških Slovencev zopet prikrajšana za eno »neodvisno« politično gostilniško omizje.

Z razdelitvijo nekaj Babičevih političnih funkcij pa Babičeva dediščina še dolgo ni izžrpana. Za oblačniško nasledstvo, ki je vsakakor najvažnejši del zapuščine, se pull kar šest tržaških odvetnikov: dr. Kukanja, dr. Dekleva, dr. Tončič, dr. Škerk, dr. Ferfolja in dr. Besednjak. Pri tako vnetem pravljanju ni težko uganiti, kaj bo od dediščine še ostalo. Tisti, ki mislijo, da so dobro poučeni, napove-

Pred volitvami v Italiji

„Demokratične“ stranke v Italiji si pripravljajo nov volilni zakon in kršijo člen 56. ustave

Ker se komunistična nevarnost v Italiji ni zmanjšala in se poleg te prav po krivdi demokrščanov prebujala še fašistična, kot so to pokazale lanske upravne volitve, obstoja možnost, da se demokrščani ne vrnejo več na vlado kot edina odločujoča sila.

Po obstoječem pravem redu, to je na podlagi člena 56 ustave, ki določa, da vse poslanska zbornica izvleče s splošnim in neposrednim glasom, »in sicer« en poslanec za vsakih osemdeset tisoč prebivalcev ali za utomek višji od štirideset tisoč, je ustavno predpisan in zagotovljen le proporcni volilni sistem, ki ga ni moči kršiti, ne da bi se hkrati kršili ustava in demokratična načela. Toda na podlagi tega jasnega določila ustave in tega demokratičnega načela izražanja ljudske volje in izvolitve ljudskih zastopnikov demokrščani ne bi mogli ohraniti še naprej svojega položaja edine stranke, ki ima v rečah vso vlado in vsi oblast zaradi velike zmage, ki so dosegli na državnozbornih volitvah dne 18. aprila 1948.

Prav na podlagi omenjenega določila člena 56. ustave izgleda, in tega se demokrščani resno zavedajo, da ne bodo uspeli na državnozbornih volitvah, ki bodo prihodnje pomlad. Uspeli pa bodo lahko komunisti, vsaj kot relativno najmočnejša stranka, in bi jim v tem primeru pritakala pravica do poverila za sestavo vlade, ki bi jo zaradi svoje spretnosti znali tudi sestaviti, saj imajo tudi oni zavezniške, kot se je izkazalo pri zadnjih občinskih volitvah v Rimu, kjer so z bivšim ministrskim predsednikom Nittijem na čelu nastopili z listo, ki je dobila nad tri sto tisoč glasov.

Tu se izkazuje zgrešenost demokrščanske politike popustljivosti in odpusčenja ter rehabilitacije fašistov. Po končani vojni so demokrščani uvedli politiko sprave z bivšimi fašisti, da so jih pridobili zase. Tako je še danes tajnik pri predsedstvu vlade sam Andreotti, ki je veljal kot nekak filozof fašistične ideologije, ali bolje rečeno laži-ideologije! Sele koj po lanskim upravnih volitvah, ker so se neofašisti in njihovi prijatelji monarhisti uveljavili kot močna sila, so demokrščani naglo predložili poslanski zbornici in senatu zakon za pobijanje fašizma tudi na podlagi člena 18 ustave, ki pravi, da »so prepovedana tajna združevanja in tista, ki zasledujejo tudi posredno politične namene v organizacijah vojaškega značaja«.

Vprašanje pa je, kakšno učinko-

vitost bo ta zakon za pobijanje fašizma imel, ko se je izkazalo, da je tudi sodstvo precej močno v rokah bivših fašistov in njihovih prijateljev!

Kaj storiti? To, kar Italijani vedno storijo, ko jim sila kopja lomijo. Namesto, da bi komunisti in fašizem pobijali ter uničevali s krepkimi socialnimi reformami in učinkovitimi kulturnimi nastopi, so se odločili za nov volilni zakon, ki naj zagotovi stranki ali povezanim strankam, ki dobijo več kot 50 odstotkov glasov (recimo tudi samo 50,01 odst.), dve tretjini, ali tam okoli, vseh poslanskih mest! Na ta način zmagajo seveda demokrščani in njihovi prijatelji Saragatovi ter Romitovi socialisti, republikanci in liberalci, ki se na volitvah med seboj povežejo, da laže dosežejo zmago!

S tem pa prav oni, demokrščani, socialisti, republikanci in liberalci, kršijo tisti člen ustave, ki so ga sami izglasovali, to je člen 56, po katerem volijo enega poslanca za vsakih osemdeset tisoč prebivalcev. Po novem zakonu pa, ki ni ustaven, in prav zato ustavo krši, po katerem naj bi stranka ali stranke, ki dobijo več kot 50 odstotkov vseh oddanih glasov, prejele dve tretjini poslanskih mest, bodo ti poslanci izvoljeni vsak na proporcno, nižjem od osemdesetih tisoč prebivalcev, opozicijski poslanci pa na proporcno, višjem od osemdesetih tisoč prebivalcev. Kje je demokratičnost zakona in politične uveljavitve?

Komunisti se seveda ne bi imeli kaj pritoževati proti takemu ravnanju in fašisti tudi ne, ker so eni in drugi povsod, kjer so zavladali, pogazili vsa načela demokratične enakopravnosti in spoštovanja ustave ter zakona sploh. Toda tu gre za kršitev zakona v državi, ki hoče up »seuod« se up »supremaciam« pija je civilizirana! Vsak, ki kolikoli razume, kaj se pravi ustava, zakon in demokracija, mora osupniti pred nameranim ukrepom demokrščanov in njihovih prijateljev!

Kar se pa nas Slovencev v Italiji tiče, naj omenimo, da je ministrski predsednik De Gasperi izjavil letos poleti na Tirolskem, da se mora ohraniti proporcni volilni sistem povsod tam, kjer obstoja jezikovna manjšina. Zakaj pa ga torej ne prizna tudi nam Slovencem in nam z ustavnim zakonom zagotovljeno zastopstvo v poslanski zbornici, kot ga člen 57 ustave zagotavlja francoski manjšini v dolini Aosta, ki niti ne doseže dve sto tisoč, niti ne presega sto tisoč prebivalcev, kot jih isti člen 57 ustave predpisuje za izvolitev vsakega senatorja?

Naj gospod De Gasperi pokaže tudi z dejanji svojo krščansko demokratičnost in naj se zaveda, da smo tudi mi enakopravni državljani!

Štipendije za sirote

Državni zavod za sirote delavcev, je razpisal natečaj za 130 štipendij za sirote delavcev, ki obiskujejo srednje šole. Podrobnosti daje omenjeni zavod.

Za izboljšanje zemljišč

Pokrajinsko Kmetijsko nadzornišvo je razpisalo natečaj za vse kraške kmete, ki hočejo izboljšati svoja zemljišča. Kdor se hoče natečaja udeležiti, mora nasloviti prošnjo na omenjeno Kmetijsko nadzornišvo do konca novembra. V prošnji mora navesti poleg svojega točnega naslova in vseh osebnih podatkov tudi delo, ki ga namerava izvršiti, in točen kraj, kjer bo izboljšanje napravil. Najvišja nagrada znaša 40 tisoč, najnižja pa 8 tisoč lir. Vseh nagrad je 37 v skupni vrednosti 400 tisoč lir. Delo mora biti dokončano do 30. maja 1953.

Vsakovrstno pohištvo:

SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE ITD. - PO NAROCILU
IZVRŠI VSAKO DELO. - POROSTVO ZA DOBER NAKUP. - TOVARNISKE CENE. - DELO SOLIDNO. - DO MACA TVRDKA.

Tovarna pohištva

Tel. 32

PRINČIČ
KRMIN
Cormons prov. Gorica

Naša skrb za strokovno šolstvo

Nedemokratično stališče zavezniških oblastev glede slovenske srednje tehnične šole

Zaman se trudimo, da bi dosegli za našo mladino vse doslej možne, ki jih imajo Italijani v Trstu. Po naših demokratičnih pojmih imamo pravico do vseh vrst šol, kakor jih imajo naši italijanski soobčanji. Zato smo si vsa zadnja leta prizadevali, da bi dosegli ustanovitve srednje tehnične šole in dvorazredne trgovske šole s slovenskim učnim jezikom. Na tozadevni prošnji »Odbora za slovensko šolstvo« z 2. in 9. julija je ZVU odgovorila naslednje:

URAD VOJASK. GUVERNERJA
BRITSKO-AMER. CONE S T O
Spis: OMG-CC-1178 31. avg. 1952.

Poslano: Dr. Janku J E Z U ,
tajniku
Odbora za slov. šolstvo
v Trstu
ul. Machiavelli št. 22

Spoštovani gospod!

General Winterton mi je naročil, da odgovorim na Vaše pismo od 2. in 9. julija 1952, ki ga je skrbno prečel.

General Winterton želi, da poudarim, da je bila Zavezniška vojaška uprava tista, ki je obnovila slovensko šolstvo, zlasti pod fašističnim režimom. Glede na številne težave pri obnovi teh šol, od katerih začetno pomanjkanje primerno kvalificiranih učnih moči ni bila najmanjša, meni Zavezniška vojaška uprava, da je sedanja visoka raven slovenskih šol v tej coni resničen uspeh. Vendar se je treba zavedati, kar se tiče stalnosti, da Zavezniška vojaška uprava kot začasna uprava ni v položaju, da bi uveljavljala temeljne zakonske predpise in tako vzpostavila ustroj, ki bi dokončno obvezoval vladu, ki ima slediti. Poleg tega meni general Winterton, da sedanji ustroj ne povzroča krivice niti slovenskim dijakom, ki nikoli prej niso imeli večjih možnosti šolanja; niti kvalificiranim slovenskim učiteljem, ki so za razliko od svojih italijanskih kolegov vsi zaposleni in bodo verjetno tako ostali v bodočnosti, kolikor se da predvideti.

Vaša zahteva, da se odpre slovenski industrijski tehnični zavod, je bila skrbno preučena. Vendar se sodi, da prav zaradi izdatke, ki bi ga zahtevala ustanovitev take šole, ne bi bil upravičen glede na majhno število učencev, ki bi jo verjetno obiskovali. Poudarja se, da so do zdaj tisti učenci slovenske industrijske strokovne šole, ki so to želeli, nadaljevali šolanje na italijanskem industrijskem tehničnem zavodu, kjer je poučevanje odlično. Sodi se, da bo to v prid učencem, ker se naučijo tam italijanskih strokovnih izrazov in imajo tako boljše upanje na zaposlitev.

Vendar želi general Winterton, da vam zagotovim, da bo imel celotno vprašanje slovenskega šolstva stalno pred očmi.

S spoštovanjem
Miller
polkovnik,
višji štabni častnik

Odbor za slovensko šolstvo je na ta dopis dal naslednji odgovor:

ODBOR ZA SLOV. ŠOLSTVO
V TRSTU

V Trstu, dne 25. sept. 1952.
Gospodu generalu
Thomasu Johnu Wintertonu
vojaškemu guvernerju
področja A S T O - ja
T R S T

Odbor za slovensko šolstvo v Trstu potrjuje prejem Vašega spisa OMG-CC-1178 z 31. avgusta 1952, s katerim odgovarjate na naši pismo z 2. in 9. julija 1952. Zahvaljujemo se vam za izjavo, da ste skrbno preučili zadeve, ki smo jih pisno predložili Vaši pozornosti.

Zavezniška vojaška uprava je z obnovitvijo slovenskih šol na Tržaškem izvršila dejanje mednarodne pravice, ki smo jo vsi Slovenci — kot zavezniki zahodnih sil v drugi svetovni vojni — od nje pričakovali. Vendar je bila ta obnova le delna in samo en posamezen člen v verigi zadostnih ukrepov, ki bi jih morali biti deležni v skladu z dolžnostmi mirovne pogodbe posebnega statuta za Trst, Listine

Koncert pevskega zbora
Radia Zagreb

Zaradi pomanjkanja prostora objavimo izbrano poročilo o koncertu pevskega zbora Radia Zagreb, ki ga je sestavil dr. Fran Delak, v prihodnjih številkah.

OB VESELIH IN ZALOSTNIH
PRILIKAH SPOMNITE SE REV-
NEGA SLOVENSKEGA OTRO-
KA IN PODPIRAJTE SLOVEN-
SKO DOBRODELNO DRUŠTVO!

Združenih narodov in zakona o rodomoru, da ne govorimo o splošnih demokratičnih načelih.

Visoka raven slovenskih šol na našem ozemlju je v upravičenem ponosu ZVU in našega življa, saj je dokaz velikega prosvetnega izročila vsega našega naroda. Začetne težave so bile neizogibne, ker je italijanska predvojna uprava sistematično zatirala vse naše intelektualne kroge, jih pozaprila, internirala, premestila daleč v notranjost Italije, preganjala iz služb in jih s tem prisilila, da so si poiskali zatočišča v matični državi Jugoslaviji. Med vojno so bili prav ti Primorci deležni še prav posebnega preganjanja Italijanskih in nemških vojaških oblastev. Veliko število pa jih je padlo v borbi za skupno zavezniško stvar. Zato je razumljivo, da so pri samem začetku naše šole občutili pomanjkanje primerne učnega osebja. Lahko pa rečemo, da so danes vse te težave že k sreči za nami!

Prepričani smo, da imamo kot Tržičani, ki živimo na tej zemlji že trinajst stoletij v skupnosti z italijanskimi soobčanji, pravico do primernega števila vseh šol, ki jih imajo Italijani in ki jih Slovenci potrebujemo. Zato so zadnja leta bila naša prizadevanja usmerjena v to, da bi izpolnili vrzeli, ki še obstajajo v našem šolskem sistemu, z ustanovitvijo dveh preloženih zavodov za našo šolsko mladino, to je dvorazredne trgovske šole in srednje tehnične šole. Krivico je namreč, da se slovenski otroci, ki bi hoteli v te šole, morajo vpisati na italijanske zavode, ker slovenskih ni!

Naš odbor, ki je izraz volje vseh skupin tržaških Slovencev, ne deli Vašega mnenja glede slovenske srednje tehnične šole. Zanj se je že leta 1948 prijavilo dovolj veliko število dijakov, ki bi napolnili ne samo enega, ampak več razredov nove šole. Prosvetni urad ZVU hrani v svojem arhivu sezname o poskusnem vpisu, ki je bil uradno razpisan hkrati za dvorazredno trgovsko šolo in za srednjo tehnično šolo. Čeprav se je za obe šoli prijavilo dovolj dijakov. Prosvetni urad ZVU ni smatral za potrebno, da bi napravil potrebne korake za njihovo ustanovitev. Tudi vsa naslednja leta so ostale glede tega vse naše prošnje zaman, čeprav je obisk na slovenskih nižjih industrijskih strokovnih šolah v stalnem porastu in daleč presega število učencev vpisanih v letu 1948. Prilazimo seznam poskusnega vpisa iz leta 1948 za dvorazredno trgovsko šolo in srednjo tehnično šolo. Prilagamo tudi statistično primerjavo obiska slovenskih nižjih industrijskih strokovnih šol od leta 1948 dalje.

NOVICE z VIDEMSKEGA „PREMIO FRIULI“

Na pobudo furlanskega senatorja Tessitorija je bila od vlade ustanovljena posebna kulturna ustanova z letno nagrado dveh milijonov lir, po en milijon za najlepšo lirsko pesem ter za najboljšo orgeljsko skladbo. Ta kulturna ustanova se imenuje »Premio Friuli« in je navezana na mesto Cedad, kjer se bo vsako leto delila z največjo slovesnostjo.

Prva taka slovesnost se je izvršila v nedeljo 28. septembra. Nagrada sta dobila prof. Lino Livibella iz Macerate za orgeljsko skladbo, prof. Aleksander Parronchi iz Firence pa za lirsko pesmi. K slovesnosti so prihitele vse politične, vojaške in prosvetne oblasti videmske pokrajine in mnogo kulturnikov iz vseh krajev Italije. Predsednika vlade De Gasperi je zastopal senator in podtajnik ministrstva državnega zaklada, senator Tessitori.

Da ima ta ustanova predvsem politične cilje, je slovesno podčrtal sam senator Tessitori, ko je v svojem uradnem govoru rekel: »Hočemo povedati Italijanom, da v tem skrajnem kotu Italije obstoja predstava (antemurale) v obrambo latinske in kristjanske omake (antemurale di difesa per la civiltà latina e cristiana).«

Tako bodo torej sedaj Italijani dobro vedeli, da se nahaja »antemurale« latinske in kristjanske omake, kakor po navadi, šele v starem mestu Cedadu in da je sedaj ta obrambna predstava močno podprta z novo dvamilijonsko nagrado »Premio Friuli«.

Ta Tessitorijev izraz ni po vsem izviru, ker ga je nedavno rabil že Arturo Manzano in povzročil s tem protest Dalmatince dr. Bane, češ da je čast »antemurale« izključno privilegij Dalmacije.

Dr. Tessitori je dobro vedel, kaj je govoril, ko je povedal, da je

Zato se naš odbor še enkrat obrača na Vas, gospod general, da bi zadevo ponovno preučili in ukazali odprtje obeh šol, ki sta našemu življu na Tržaškem tako potrebni.

Pri presojanju naših šolskih potreb ne bi smeli prihajati v poštev pomisleki finančne narave. Saj ko polnopravni državljani prispevamo s plačevanjem primerne dela državnih davkov k delnemu, našemu številu sorazmernemu, vzdrževanju javne uprave, zaradi česar je po demokratičnih pravilih tudi razumljivo, da zahtevamo nam sorazmerno pripadajoči del koristi, v našem konkretnem primeru, tudi opreme za naše šolske potrebe.

Res je, da so slovenski učenci, ki so uspešno končali pouk na slovenskih industrijskih strokovnih šolah, doslej morali nadaljevati — seveda v kolikor so to želeli, če so izpolnili 14. leto starosti in s tem zadostili šolski obveznosti — industrijski strokovni pouk na italijanski srednji tehnični šoli v Trstu. Ne dvomimo, da ne bi bilo poučevanje na tem zavodu odlično, vendar izjavljamo še enkrat, da imamo pravico do istih šol, kot Italijani! Kratkeje te naše osnovne pravice na šolskem polju pomeni izvajati do slovenskega ljudstva na Tržaškem diskriminacijsko politiko, ki je nismo zaslužili in ki je ni mogoče vskladiti z demokratičnimi načeli.

Odločno pa se upramo, gospod general, mišljenju, da je posejanje italijanske srednje tehnične šole našim učencem samo v korist, ker se naučijo tam italijanskih strokovnih izrazov in imajo tako boljše upanje na zaposlitev. Ugotavljamo namreč, da se naši otroci v slovenskih šolah učijo istočasno obeh tukajšnjih jezikov, to je slovensčine

(Nadaljevanje na 4. strani)

SDZ v borbi za teptane slovenske pravice na STO-ju

(Nadaljevanje s 1. strani)

v poštev njihov dodatni predlog o zatiranju Italijanih v coni B.

Občinski svet je zatem imenoval delegacijo, ki bo izročila resolucijo generalu Wintertonu in ki jo sestavljajo svetovalci: Egon Floridan, dr. Jože Škerk, Drago Legiša in Leopold Legiša.

O predlogu SDZ o spomeniku Iga Grudna bo občinski svet razpravljal na eni prihodnjih rednih sej.

S tem je župan zaključil izredno sejo občinskega sveta.

Resolucija

Poveljniku
Anglo-ameriškega področja STO-ja,
gospodu generalu T. J. Wintertonu,
v devinskem gradu

Občinski svet občine Devin - Nabrežina, zbran na izredni seji dne 21. oktobra 1952, je po razpravi in ugotovitvi o ribiškem naselju pri Stivanu na področju občine

u g o t o v i l

1) da je gradnja begunskega ribiškega naselja na področju slovenske obale med Devinom in Stivanom pod raznarodovalne politike in izpreminjanja etničnega značaja slovenskih krajev;

2) da se naselje ni bilo zgrajeno zaradi potreb in koristi domačih ribičev, torej iz gospodarskih, temveč izključno iz političnih namenov in v očito škodo domačega ribištva;

3) da je bilo naselje zgrajeno proti zakonitim predpisom, brez odobritve pristojnih uradov naše občine in da je bilo naselje samovoljno in protizakonito nazvano »Villaggio del Pescatore« in celo »S. Marco«;

4) dejanje je v očitnem nasprotju s členom 268 enotnega besedila občinskega in deželnega zakona iz leta 1934, glasom katerega je edino občinski svet pristojen, da privoli v ustanovitev novega naselja ali vasi in za njeno poimenovanje;

5) da so bile otvorene svečanosti prirerjene brez vednosti občinske uprave, izrazito sovinitistične, sovražne domačemu prebivalstvu in so zato naperjene proti mirnemu sožitju naših občanov;

6) da je prisotnost številnih vidnih predstavnikov iz republike Italije dala otvoritveni manifestaciji izrazit značaj imperialističnega pohlepa po naši zemlji.

Zato

protestira

1) proti načrtnemu spreminjanju etničnega značaja naše zemlje;

2) proti kršitvam zakonitosti in kompetenc naše občine;

3) proti stalni podpori, ki jo Zavezniška vojaška uprava nudi tudi pri tej priliki raznarodovalni politiki italijanskega imperializma.

Z a h t e v a

1) da se uvede takojšnja preiskava o kršitvi zakonitosti in kompetenc naše občine, ter da se proti ugotovljenim krivcem podvzamejo ustrezne mere in vzpostavi zakonitost;

2) da Zavezniška vojaška uprava, ki je odgovorna za izvajanje mirovne pogodbe z Italijo, poskrbi, da se odstranijo s področja pod njeno upravo simboli tuje suverene, s katerimi se izizva domače prebivalstvo;

3) da Zavezniška vojaška uprava preneha s podporanjem razna-

Ali je to doslednost?

Nekaj pripomb k pisanju „Katoliškega glasa“

V že itak razgibanem ozračju, kakršno vlada zadnje čase med Slovenci na Tržaškem, ne more nihče sklediti, da bi poleg že obstoječih nesoglasij zrastle še nova.

Uredništvo »Katoliškega glasa« v Gorici je ponovno poudarilo, da se kot verski list ne želi mešati v politične prepire, in je posebno o dogodkih na Tržaškem nekajkrat prav z viška izreklo svojo besedo. Nihče nam tega ni zameril, dokler so bile take izjave načelne in soglasne z ostalim njegovim pisanjem.

Toda izgleda, da je »Katoliški glas« v zadnjem času izgubil svoj kompas. To nam postane jasno, čim si ogledamo nekaj njegovih zadnjih števk. Klasična je tista z dne 25. septembra.

Na prvi strani je uvodnik, ki ponavlja staro geslo in proglašja liberalce za prav take sovražnike vsega slovenskega, kakor marksiste. V času, ko prisostvujemo po vsem svetu naporom, da bi se združile vse resnično demokratične sile v strnjeno fronto, da se skupno uprejo rdečemu totalitarizmu, zares ne vemo, zakaj naj bi bilo pametno postavljati razlike znotraj demokratičnega tabora na isto raven z razlikami, ki ločijo katoliški tabor od komunističnega. V ostale

pa bi to bila zgolj načelna opomba, kajti na Primorskem ni takega političnega pokreta, ki bi bil istovesten s tistim pojmom starega liberalizma, kakršen bi nasprotno katoliški cerkvi. Vse nekomunistične skupine so vendar ponovno poudarile svojo pripravljenost spoštovanju vere in njenih organizacij. Zato res ne vemo, kam pravzaprav meni uvodnik »Katoliškega glasa«, niti ne zakaj je bil potreben. Tako pisanje vzbuja namreč kvečjemu nepotrebne in škodljive sume ter besedičenja.

Da je vsako izrabljanje verske avtoritete in čustev v strankarsko-politične namene do skrajnosti škodljivo, o tem smo si menda edini. Vera in Cerkev morata biti nepristranska last vseh poštenih katolikov brez razlike. Posebno primorski Slovenci ne bomo imeli prav nobene koristi, temveč veliko škodo, če bi poskušali uveljaviti podobno svetovno-nazorsko delitev, kakršna je bila v veljavi na Kranjskem, in če bi pri tem naši cerkveni krogi napravili to napako, da bi se z visokega, nadstrankarskega piedestala pristransko vrgli v strankarsko politično borbo. V ostalem pa upamo, da to ni bil namen uvodnika »Katoliškega glasa«.

Na četrti strani objavlja ista številka »Katoliškega glasa« vest o sestanku slovenskih duhovnikov v gorški nadškofiji v Italiji, ki so se 17. septembra »uglasno izrekli zoper vsako povezovanje s komunističnim, in zoper vsako povezavo pri političnih s strankami, ki izpovedujejo brezbožni komunistični in totalitarni program. Zato svetujejo domačim politikom, naj na prihodnjih političnih ne sklepajo kakih povezav z Demokratično fronto Slovencev, ker vidijo v njej stranko s komunistično in totalitarno ideologijo.

To je vsekakor načelen in pravičen sklep, ki dela čast naši duhovščini, in »Katoliški glas« je upravičeno objavil vest o tem sklepu na čelu svojih gorških vestí. Toda prav na drugi strani istega lista papirja, tako, da se nekatere črke še vidijo skozi, je objavljen dopis iz nabrežinske občine, v katerem napada Slovensko demokratično zvezo prav v imenu ljudi, ki s titovskimi komunisti sodelujejo!

Ali ni to malo preveč? »Katoliški glas« je že ponovno izjavil, da se v tržaške strankarske spore ne bo vtičal in nihče mu nič ni očital, ko je obsodil Nabrežince, ki so se povezali s kominformisti, kakor tudi one, ki so ostali v zvezi s titovci. Kot katoliško glasilo je bil za to upravičen. Toda kljub tem svojim sklepom je vedno na novo dajal svoje stolpe na razpolago titovskim zaveznikom, ki so napadali Slovensko demokratično zvezo v Trstu, oziroma njeno organizacijo v nabrežinski občini. Kako to pristojno katoliškemu glasilu, posebno ko istočasno objavlja sklep duhovščine svoje škofije, da naj se s komunisti ne sklepa nobenih zvez, o tem prepusimo sodbo uredništvu »Katoliškega glasa« in njegovim čitateljem. Prepričani smo, da bodo le redki taki odgovori, ki ne bi soglašali z našim.

Vendar je v številki z dne 26. septembra uredništvo »Katoliškega glasa« hotelo obdržati vsaj še videz nepristranosti. Članek »Kam plove Slovenska demokratična zveza na Tržaškem« je namreč objavilo s pripombo, da »prinaša poročilo svojega dopisnika, ne da bi s tem kakor koli hotelo prevezeti odgovornost za razplet dogodkov v občini Nabrežina-Devin«. Malo čudno se sliši sicer, da objavlja list poročilo »svojega dopisnika«, torej ne morda kakšno pismo, ampak članek svojega človeka, a da s tem ne prevzema nase nobene odgovornosti!

Poudarjena nepristranost pa ni imela dolgega življenja. Medtem ko je »Katoliški glas« objavil napad na Slovensko demokratično zvezo na Tržaškem, ne da bi prej postal zadevni članek na vpogled ali v pojasnilo Slovenski demokratični zvezi v Trstu (česar seveda ni bil dolžan storiti), je bil s pojasnilom, ki ga je poslal nabrežinski župan g. Terčon, popolnoma drugačen postopek. Uredništvo je namreč zaradi »nepristranosti« (ne da bi bilo dolžno to storiti) poslalo Terčonu pojasnilo »svojemu dopisniku iz Nabrežine«. Ta se je obrnil na prizadeta svetobalca Drago Legiša in dr. Škerka, katere sta mu dala izjavo, ki jo je nato »Katoliški glas« objavil skupno s Terčonovim pojasnilom. Za »objektivno poročanje« torej ni bilo treba pošiljati napada na Slovensko demokratično zvezo slednji na vpogled, toda pri odgovoru zastopnikov Slov. demokratične zveze je bil »Katoliški glas« do avtorjev napada vse ustrežljivejši — ni jih pustil čakati, da bi ga čitali natiskanega, ponudil in omogočil jim je, da so odgovorili nanj še preden je izšel! Res lepa vrljnost, a tembolj čudna nepristranost!

Končno tudi mi soglašamo s pripombo »Katoliškega glasa«, ki je dne 9. oktobra napisal, da je bilo prerokanje v nabrežinski zadevi že dovolj. Želimo le, da bi se predvsem sam ravnal po tem sklepu, in če bo kdaj še hotel napisati o Slovenski demokratični zvezi na Tržaškem kakšno besedo, potem nam iskreno želimo, da bi to napravil na način, da njegova objektivnost in načelnost ne bi tako trpeli, kakor sta trpeli prav v zadnjih štirih tednih.

VESTI s TRŽAŠKEGA

IZZIVANJA

Ni ga skoro dneva, da ne bi bili deležni kakršnega koli izzivanja po italijanskih irendentistih.

Za najnovejši niz izzivnih dejanj, ki so jih priredili združeni svetni in cerkveni šovinistični dostojanstveniki, so pa čakali kar na Teden Združenih narodov... Saj boljšega časa zares niso mogli izbrati, ko se pod zaupno upravo Varnostnega sveta ZN dogajajo na Tržaškem prav čudne stvari, ki kruto bijejo v obraz demokratični dostojanstvenosti.

Pa pojdemo po vrsti.

Najprej poskus ustanovitve italijanske osnovne šole v slovenski vasi Ricmanjih. Pri dolinskem županu, Lovrihu, so se zglašili pretekli teden trije italijanski gospodje (italijanski šolski upravitelj iz Domja, italijanski didaktični ravnatelj in italijanski šolski nadzornik) ter zahtevali prostore za italijansko osnovno šolo v Ricmanjih za — recij in piši — osem italijanskih otrok. Kakor smo pa izvedeli, ni od teh osem otrok niti eden Italijan, ker so deloma otroci mešanih zakonov, deloma pa otroci nezavednih ricmanjskih Slovencev! Nekaj pa je otrok priseljenih begunčev z Reke, ki jih že primerek Périć izdaja za pristne Hrvate. Razen tega je eden, sin borštanskega postajenačelnika, še premlad za posejanje prvega razreda! Nam pa za mnogostevilnejše slovenske otroke odrekajo oziroma zavlačujejo ustanovitve osnovne šole v Gabrovcu ter otroških vrtov in Proseku, v Božičih, v Stramarju-Zavljah in v Trstu, v ulici Sv. Frančiška...

Drugo po vrsti je izzivanje z laškimi zvonovi, ki naj bi z zvonicov naših podeželskih cerkvic oznanjali italijansko slavo po Krasu.

Kot je znano, so med vojno italijanska oblastva odvela z naših vasi skoraj vse zvonove in jih predala v zločinsko orožje, s katerim so hotela s pomočjo nemških nacistov osvojiti svet. Pa jim je spodletelo... Zdaj nam Italija te zvonove vrača po prizadevanju tukajšnjih cerkvenih oblastev. Pa Italija, De Gasperi je Italija, ne bi bila to, kar je, če nam ne bi hotela tudi ob tej priliki vsiljevati svoje zakotne slave in omike pod krinko verskega obreda in cerkvene potrebe! V zvonove so namreč dali vltiti besedilo: ki pravi: »Da un'ecclisa torre, volta al culto d'Italia, donde il furore d'una guerra rovinosa mi strappò, io innalzo ogni giorno una pia lode, con dolce armonia, al Dio del Cielo.« Te zvonove je pred cerkvijo Svetega Antona novega blagoslovil tržaški škof. Nekdo orožje, s katerim so uničevali naše vasi in pobijali naše ljudi, danes zvonove, ki naj bi po teh vaseh oznanjali italijansko slavo... Ne bi poznali naših kraških korenin, če ne bi odločno izjavili, da ti zvonovi s takim posvetilom ne bodo peli z naših zvonikov slavo italijanskemu nasilju!

Zdaj se tretje in zadnje izzivanje. Ni dvoma, da gre za najtežji primer! V nedeljo je gorški nadškof, mons. Ambrosi, ob navzočnosti številnih italijanskih županov in funkcionarjev ZVU blagoslovil novo ribiško vas pri Stivanu v nabrežinski občini. Tej vasi so dali

Naša skrb za strokovno šolstvo

(Nadaljevanje s 3. strani)

du ZVU oziroma Višji šolski upravitelj. Prav zaradi teh Vas najljubše prosimo, gospod general, da bi blagovolili izdati ukaz, naj se njihov položaj pregleda in jim da možnost zaposlitve in hkrati možnost, da se kot šolniki koristno vključijo v slovensko šolsko življenje. Kar se pa stalnosti in socialne zaščite naših šolnikov tiče, ponovno apeliramo na Vas, gospod general, da spet preučite njihov zares nevarstven in edinstven položaj ter da v imenu Zaveznike vojaške uprave oziroma Varnostnega sveta Združenih narodov ukrenete vse potrebno za rešitev tega vprašanja, ne glede na to, kakšno stališče bo do tega vprašanja zavzela vlada, ki bo sledila Zavezniki vojaški upravi.

Zahvaljujemo se Vam, gospod general, da ste nam dali možnost, da smo Vam ponovno prikazali nekaj vprašanj slovenskega šolstva. Prav tako smo Vam hvaležni za obljubo, da boste imeli tudi v bodoče celofno vprašanje slovenskega šolstva stalno pred očmi.

S spoštovanjem

Za odbor:

Tajnik:

Predsednik:

Dr. Janko Jež Antanija Čok

»simbolično ime San Marco. Sredi nje so postavili podstavek, na katerem stoji »simbolično beneški lev, kot »dokaz« povezanosti naše zemlje z beneško preteklostjo! To izzivalno svečanost je vrh tega priredil zloglasni CLN (Comitato di Liberazione Nazionale dell'Istria, Fiume e Zara) brez vednosti in mimo volje nabrežinskega župana. Kaj poretje k temu ZVU? Ali ni to namerno izzivanje tržaškega prebivalstva in sosednih jugoslovanskih narodov? K temu so Nabrežinci zavzeli že odločno stališče, o čemer pa poročamo na drugem mestu.

Kot zaključek k zgornjim trem ugotovitvam naj izjavimo, da smo zaradi tega močno zaskrbljeni. Dolžnost ZVU je, da to našo zaskrbljenost vzame na znanje, to sporoči Varnostnemu svetu, v čigar imenu upravlja naše ozemlje, in napravi primerne korake, da vrne demokratično zakonitost našemu področju, po katerem se irendentistična drhal zaganja kot razjarjena zverjad.

JAVNA DELA v devinsko-nabrežinski občini

V petek 10. t. m. je bil nabrežinski župan, Josip Terčon, pri ravnatelju za javna dela ZVU, dr. Caffarelli, župana sta spregovorila tudi občinski tajnik, dr. Gerbini, in inž. Sorli. Na sestanku so razpravljali o sledečih javnih delih:

1) SOLA V NABREŽINI

Skupna vsota za osnovno šolo v Nabrežini je predvidena na 36 milijonov lir. Od te vsote je že na razpolago 28 milijonov lir, a ostala vsota bo vključena v prihodnji gospodarski načrt. Zidarska dela, ki so že začeta, so bila oddana podjetju Makuc za 19 milijonov lir. Ostalih 9 milijonov je določenih za mizarska dela in za vse potrebne napeljave. Ker ta dela še niso bila oddana, je župan naprosil ravnatelja za javna dela, naj bi to napravili čimprej, da ne bi delo zastalo v nedogled. Dr. Caffarelli se je o zadevi takoj informiral v pristojnem uradu in je sporočil, da je že vse potrebno določeno in odobreno ter da bo v najkrajšem času mizarsko in instalacijsko delo oddano na dražbo.

2) SOLA V SEMPOLAJU

Ker se to delo ne gane z mesta, čeprav je bil načrt predložen že meseca marca lani oddelku za javna dela, po katerem je bilo predvideno za dokončno delo 15 milijonov lir, a je do zdaj na razpolago 12 milijonov lir, 3.200.000 lir bi pa vključili v prihodnji gospodarski načrt. Zaradi tega je župan naprosil g. ravnatelja, naj se osebo zanima za to zadevo, ki se tako zavlačuje. Ker je ravnatelj uvidel nužnost te zaostale zadeve, je takoj pred županom dal podprejnim uradnikom ukaz, da morajo takoj sestaviti program dela za vsoto 12 milijonov lir, kolikor jih je do zdaj na razpolago, in obljubil, da bodo ostale 3 milijone 200 tisoč lir vključili v program del takoj po novem letu. Zadeva je torej premaknjena z mrtvega mesta in upanje je, da bo šola v Sempolaju v najkrajšem času v delu.

3) POKOPALISCE V SESLJANU

Za nadaljevanje del na pokopališču v Sesljanu je zdaj na razpolago 3 milijone lir, za katere je župan naprosil ravnatelja, naj bi dal nalog, da se ta dela nadaljujejo. Po vseh, ki jih je ravnatelj dobil od svojih pristojnih uradov, je že vse pripravljeno za nadaljevanje tega dela.

4) SOLA V SESLJANU

Za zvišanje šole v Sesljanu za še eno nadstropje je zaenkrat na razpolago 4 milijone lir. Po površnem načrtu, ki ga je zdaj pripravil inženir-strokovnjak, je pa potrebno za zidavo tega dela vsaj 11 in pol milijona lir. Ker bi se pa dalo s tem denarjem zidati novo šolsko poslopje, je župan predlagal ravnatelju javnih del, naj ne bi zvišali sedanjega poslopja, pač pa naj bi zgradili novo šolsko stavbo. Ta predlog je ravnatelj sprejel in dal nalog tehničnemu uradu v Nabrežini, naj pripravi vse potrebne načrte in predloge, katere bo takoj odobril. Tudi v tem primeru bo vsota, ki bo primanjkovala, vključena v prihodnji gospodarski načrt.

5) PORUSENE VASI V NASI OBCINI

Tudi o tej zadevi je župan obvestil ravnatelja. Ker je bila veči-

Zgonik hoče slovenskega tajnika

18. t. m. je bilo zadnje jesensko zasedanje zgoniškega občinskega sveta.

Odbornik Milič je na začetku seje podal poročilo o javnih delih v občini. Nato so razpravljali o družinskem davku, ki ga je treba po nalogu področnega predstava zvišati za šestkrat. Sprejeli so tudi predlog odbora o znižanju dohodnine od odvisnega dela za 40 odst. in od neodvisnega dela za 20 odst. Trošarine na električni tok ne bodo povišali, zato bo ta ostala na višini 9,90 lir za KW.

Pri slučajnostih je župan Obad predložil svetu v odobritev: 1) zahtevo za imenovanje slovenskih kmetijskih strokovnjakov pri kmetijskem nadzorništvu v Trstu; 2) vlogo na ZVU o ocenjevanju in vlaganju prošnje za povrnitev škode, ki jo povzročajo zavezniki vojaška vozila; 3) resolucijo na ZVU in področno predstavo z zahtevom po imenovanju slovenskega občinskega tajnika. Občinski svet je vse tri županove predloge soglasno odobril.

Pri tajnem glasovanju so izvolili

naslednje svetovalce v konzorcijalno zastopstvo: Miroslava Zigona, Stanka Briščika, Vladimira Cibica in Josipa Verginello.

Nato so obravnavali še manj važne upravne zadeve.

IZ REPENTABRA

Zavrtnjena komunistična resolucija o STO-ju

18. t. m. je bila redna seja repentaborskega občinskega sveta.

Odbornik Ludvik Guštin je podal poročilo o občinskem proračunu za leto 1953. Po tem proračunu znašajo občinski dohodki 4.695.302 lir, izdatki pa 20.921.593 lir; primanjkljaj znaša torej 16.226.291 lir.

Pri glasovanju je svet z večino glasov odobril proračun: 12 svetovalcev je glasovalo za, dva proti, ena glasovnica pa je bila prazna.

Po razpravljanju o manj važnih stvareh je svet sklenil odposlati: 1) vlogo na finančno ravnateljstvo za odpis zemljiškega davka v korist kmetovalcev, ki so jih prizadele vremenske nepravilnosti, 2) dopis na urad za javna dela pri ZVU za dodelitev večjega števila delavcev in 3) prošnjo na Kmetijski urad za podporo v krmilih.

Na koncu seje so prečitali kominformistični predlog resolucije o STO-ju. V razpravo glede tega sta posegla svetovalec Veljko Guštin in Silvester Skabar. Pri tajnem glasovanju so kominformistično resolucijo zavrtnili z 10 proti 4 glasovi.

SLOV. PROSVETA VABI

Slovenski oder vabi v nedeljo 26. oktobra ob 20. uri v Avditorij ZVU na Lipahovo veseligr v treh dej.: GLAVNI DOBITEK

Slovenski oder hoče s to prireditvijo počastiti spomin letos umrlega pisatelja in režiserja Frana Lipaha.

Začetek ob 20. - Konec ob 22. uri NB. Ponovno sporočamo, da je začetek ob 20. uri in ne kot je bilo prvotno objavljeno ob 18. uri.

Krojna šola

Slovensko dobrodelno društvo obvešča gospe in gospodične, ki se zanimajo za krojno šolo, da se pouk prične z 10. novembrom 1952. Vpišuje se dnevno od 16. do 18. ure na sedežu društva v ulici Machiavelli 22-II.

Župan Bartoli proti trž. govorici

Na seji 17. oktobra je obč. svet sprejel resolucijo o rešitvi stanovanjske krize, ki jo je sestavila posebna komisija. O tem vprašanju smo poročali v pretekli številki. Po tajnem glasovanju so imenovali v devetčlanski odbor, ki ga sestavlja šest zastopnikov večine in trije zastopniki manjšine, naslednje svetovalce: dr. J. Agneletto, ta. Pogassija, Gruber-Benco, Hara, baglio, Gepija, Gentilija, Franzila, Bottigellija in Morpurga.

Demokratski svetovalec Stopper je zahteval, naj župan posreduje pri ZVU in italijanski vladi za ureditev anevzdržnega položaja na področju B STO-ja. Seveda je župan takoj zgrabil za vabo in napovedal, da je to vprašanje stavljal na spored prihodnje seje. Župan pa ni pokazal takega navdušenja, ki je svet. Novelli zahteval razpravo o vprašanju našega pomorstva in pristanišča. O tem bodo razpravljali, ko bodo na prihodnji seji izdali svoje irendentistične jeremi-jide...

Svetnik Colella je na zadnji seji zahteval, naj bi independentistične svetovalce dr. Giampiccoliju prepovedali govoriti v tržaški govorici. Zato so svetovalci Fronte za neodvisnost sklenili, da bodo od slej govorili pri svojih nastopih v obč. svetu in v tržaščini. Tako je toplot tudi svetnik Godina spregovoril v tržaški govorici. Da bi tega nikoli ne storil! Župan je zdijval in trdil, da gre za nesramno žalitev tržaškega obč. sveta, če si drznejo svetovalci spregovoriti v jeziku, ki ga govorijo vsi Tržačani, tudi oni, ki bi hoteli biti taki in odločiti o naši usodi! Smešni županov nastop je žel pri vseh navzočih obilo pomilovanja.

21. t. m. je pričela napovedana politična razprava o STO-ju. Predložen je bilo več resolucij od de-

Pomoč našim kmetovalcem

17. oktobra je načelnik kmetijskega urada ZVU sprejel župane štirih slovenskih občin, ki so pri njem posredovali za pomoč kmetovalcem, ki so jih močno prizadele vremenske nepravilnosti.

Dobili so zagotovilo, da bo kmetijski urad ZVU od 15. decembra dalje dobavljati oškodovanim kmetovalcem krmo po polovični ceni. Razlika v ceni, ki znaša 1.000.000 lir, bo kril kmetijski urad. Urad bo prav tako skušal posredovati pri finančnem ravnateljstvu za znižanje zemljiškega davka, skušal doseči pritegnitev občinskih zastopnikov v odbore za ocenjevanje škode, povzročene po angloameriških oboroženih silah, in dobiti dovoljenje od ZVU za namestitev poljskih čuvarjev.

Župani so prav tako dobili zagotovilo, da bo kmetijski urad tudi v bodoče prispeval sredstva za izboljšanje hlevov, vinogradov, pašnikov itd., ter da bo prirejal po vseh strokovna predavanja in tečaje v slovenščini.

O tem uspelem posredovanju naših županov bomo obširneje poročali prihodnjic.

Tečaj angleščine

Slovenska prosvetna matica v Trstu bo tudi letos organizirala tečaje angleščine v svojih prostorih v ul. Machiavelli 22-II.

Tečaji bodo dvakrat tedensko, in sicer: tečaj za začetnike, tečaj za tiste, ki so že dokončali prvega v tem poletju, in še tretji, ki pa bo za osebe, ki že dobro poznajo je-

zik in se bodo vadili v konvenciji.

Reflektanti naj se čimprej prijavijo v upravi lista v ulici S. Anastasio 1-c, da bomo s tečajem čimprej začeli. Prijave sprejemamo vsak dan od 12. do 14. ure.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež

Tiska:

tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

Dr. N. GIGLIA

Zobozdravnik - kirurg

Proteze in zdravljenje z najmodernejšimi sistemi.

Sprejema od 15. do 20. ure

Ulica Torre bianca 43-II (Vogal ulica Carducci)

ZDRAVNIK

Dr. FRANJO DELAK

v TRSTU

sprejema od 15. - 17. ure

v ulici Commerciale št. 10-II

Pokličite tel. št. 31813

Mizarji kmetovalci podjetniki! Deske smrekove, macesnove, in trdih lesov, trame in parkete nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

Kam na dobro kosilo in prigrizek?

BUFFET IN PIVNICO PINO

TRST - Piazza Libertà 4 (blizu železniške postaje)

Dobra domača kuhinja, izvrstna istrska in italijanska vina ter kraški teran in pršut CENE ZMERNE - HRANA SVEŽA

Odlični dežni plašči, ki po eleganci modelov in kakovosti blaga ter solidnosti izdelave odgovarjajo vsaki zahtevi tako glede barve kot odpornosti V tem je razlog, zakaj morete v naši zalogi najti bogato izbiro vseh vrst in barv izvršnih LODNOV in POVRŠNIKOV za moške in ženske po cenah, ki so resnično zmerne

Dežni plašči iz čistega mako za moške 7.800 lir

Dežni plašči iz svile za ženske in moške 12.500 lir

Dvojni dežni plašči za ženske v solidnih barvah 13.800 lir

Plašči za ženske iz čiste volne 15.000 lir

Dežni plašči iz posebnega nylona 16.500 lir

Magazzini del Corso

TRST, KORZO I

URARNA UL. ROMA 19 ZLATARNA

VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENCNIH CENAH! LASTNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO IN DRAGULJE.

SLOVENSKE POTNIŠKE AGENCIJE

TRANSMUNDIAL

OSKRBIJO:

vozne karte za ladje in avione, denarna nakazila in pakete, prevode, emigracijo itd.

Pisite ali nas obiščite,

govorimo slovensko - Se priporočamo

AGENCIJE:

Genova - ITALIJA, Via Balbi 38

Caracas - VENEZUELA, Pasaje Capitolio 16

Toronto - KANADA, 258 College St.

Montreal - KANADA, 2098 St. Catherine St. West